

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3571/2022
15.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Бранке Дражић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Гавра Димитријевић, адвокат из ..., против тужене Предшколска установа „Радосно детињство“ Нови Сад, коју заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2576/22 од 13.06.2022. године, у седници одржаној 15.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2576/22 од 13.06.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2576/22 од 13.06.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 256/22 од 11.05.2022. године, у усвајајућем делу изреке, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да јој за период од октобра 2017.године до децембра 2020.године, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора исплати новчане износе, са законском затезном каматом, чија су висина и датуми доспећа ближе означену у усвајајућем делу изреке, и **одбија се** захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 84.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 256/22 од 11.05.2022. године, делимично је усвојен тужбени захтев па је обавезана тужена да тужиљи исплати, за период од октобра 2017.године до децембра 2020.године, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, новчане износе, у вредности и са каматом, као у њеном садржају, а одбијен је тужбени захтев за септембар 2018.године преко досуђеног износа од 5.411,67 динара до траженог износа од 5.412,17 динара, и обавезана је тужена да тужиљи исплати на име трошкова парничног поступка износ од 113.719,00 динара, са законском затезном каматом почев

од дана извршности, па до исплате, а одбијен је део тужбеног захтева којим је тражена исплата законске затезне камате почев од дана пресуђења до дана извршности.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2576/22 од 13.06.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојена жалба тужиље и решење о накнади трошкова поступка садржано у првостепеној пресуди преиначено тако што је обавезана тужена да тужиљи поред досуђеног износа накнаде трошкова поступка исплати још и износ од 24.000,00 динара, са затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке у преосталом делу одбијена је жалба тужиље, одбијена је жалба тужене и у преосталом усвајајућем делу потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Правноснажном пресудом, одлучено је по тужби за исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе о праву запослених на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. ЗПП, па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у радном односу код тужене, на радном месту ..., са утврђеним коефицијентом за обрачун плате 6,30. У спорном периоду, тужена је тужиљи обрачунавала зараду у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, тако што је коефицијент радног места од 6,30 множила са прописаном основицом за дати месец. Уколико је тако обрачуната плата (са минулим радом) била нижа од износа минималне зараде, тужена је вршила допуну (корекцију) плате до износа минималне зараде. У обрачунским листама нису посебно исказане накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, нити је исказан који део коефицијента се односи на ове накнаде. Вештачењем је утврђено да, према најповољнијим критеријумима у тренутно важећим Колективним уговорима у Републици Србији, између осталог ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, дневни износ накнаде трошкова за исхрану у току рада је 250,00 динара бруто, а износ регреса у висини 1/12 минималне зараде на месечном нивоу. Висина потраживања на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада утврђена је оценом допунског налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, закључивши да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана

111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова исхране у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена тужиљи исплаћивала минималну зараду следи да тужиљи није исплаћена накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес, па је тужена дужна да јој те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, а према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији, који су важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужиље, и који се односе на предузећа која, као и тужена обављају делатности и послове којима се обезбеђује остваривање права грађана и задовољавање потреба грађана и организација, и као и тужена су обухваћени регулативом која се односи на јавне службе.

По оцени Врховног касационог суда, становиште нижестепених судова није правилно.

Одредбом члана 52. став 1. Закона о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС“, бр. 18/10... 86/19), прописано је да се висина плате, накнаде и других примања утврђује јединствено за све запослене у предшколским установама чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, у складу са прописима којима се уређују плате, накнаде и друга примања из радног односа у јавним службама, а ставом 2. истог члана прописано је да основица за обрачун и исплату плата у предшколским установама не може бити нижа од основице за обрачун и исплату у основном образовању и васпитању, али може бити увећана из средстава које оствари установа или јединица локалне самоуправе.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у установама предшколског васпитања и образовања чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 43/17, 85/20 и 97/20 који је важио до 13.07.2020. године), у одредби члана 35. прописано је да запослени има право на плату у складу са законом (став 1), да се плата запосленог утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента, додатка на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 2). Одредбом члана 36. наведеног колективног уговора прописано је да основна плата запосленог представља производ основице и коефицијента у складу са

законом, а које одредбе су садржане и у одредбама чланова 36. и 37. важећег Колективног уговора за запослене у установама предшколског васпитања и образовања чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 97/2020 од 07.07.2020. године)

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка б), а према ставу 2. истог члана, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 58/14), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка бб. наведене уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у предшколском образовању и васпитању.

У конкретном случају, тужилца је запослена у предшколској установи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада према одредби члана 52. став 1. Закона о предшколском васпитању и образовању, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у установама предшколског васпитања и образовања чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног Закон о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis*, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужилце. Тај основ не постоји ни у општем акту. Сагласно наведеном, тужилци не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, па је стога чињеница да јој је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада на основу одредбе цитираних одредби 35. и 36. (односно 36. и 37) Посебног Колективног уговора за запослене у установама предшколског васпитања и образовања чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе (као она основна плата која се исплаћује у тој висини и у ситуацији када је била нижа од минималне зараде) без

утицаја на другачију одлуку јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Како су преиначене нижестепене пресуде и одбијен тужени захтев, поводом ревизије тужене, то су преиначене нижестепене пресуде и у погледу одлуке о трошковима.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају опредељени трошкови целог поступка, на име ангажовања јавног правобранилаштва на основу одредбе члана 162. ЗПП, и то: за састав одговора на тужбу 9.000,00 динара, за приступ на два одржана рочишта по 10.500,00 динара, за састав две жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи, док трошак судских такси није признат јер захтев није опредељен у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић